

De " helvetes " rovdyra våre.....MEN!

Alle de fire store rovdyra våre var nesten helt utryddet her i landet på midten av 1900-tallet. Gjennom ulike skuddpremieordninger og politiske føringer ble det drevet en intens jakt. Gaupa var det statlig skuddpremie på fra 1845 til 1980 uten begrensninger og den kunne jaktes på til og med i romjulen. Dette førte til at den ble sjelden i hele landet og omkring 1940 var den bare sporadisk å finne på Fosenhalvøya, i Namdalen og på Sør-Helgeland.

Jerven var det skuddpremie på helt fram til 1973 i Sør-Norge da den ble fredet. I resten av landet ble den fredet i 1982. På 1960-tallet ble jerven funksjonelt utryddet i Sør-Norge, og på 1970-tallet var det bare en spredt forekomst igjen nordover i grensefjella mellom Norge og Sverige.

Når det gjelder Europas største landlevende rovdyr bjørnen, så klarte vi her i Norge gjennom skuddpremieordninger og massiv jakt å redusere bestanden fra omkring 3100 på 1800-tallet til bare noen få midt på 1900-tallet. Ulven var på 1950-60-tallet nesten helt utryddet gjennom ulike jaktformer som blant annet giftåter og feller. Ulven ble fredet i Norge i 1972.

MEN kan vi ikke unne de fire store rovdyra plass?! Naturforvaltning i Norge går stort sett ut på å fremme menneskenes behov og interesser. Norske nasjonalparker opprettes for menneskelig rekreasjon og hvor det er fritt frem for landbruksdrift som sauehold og jakt. Husk at gode rovdyrbestander er nødvendig for en sunn og mangfoldig natur. Tenk om de store nasjonalparkene for eksempel i Afrika hadde samme forvaltninga, så hadde det ikke blitt så mye igjen av den naturlige faunaen der.

For de mindre rovdyrartene i Norge virker det som folk flest ikke har noe imot om å ha livskraftige bestander av dem. Fjellreven hjelpes med millioner av kroner i året. Det er tydelig ikke hovedproblemet at predatorer dreper og spiser dyr som både store og små rovdyrarter gjør. Tenk bare på hva vi mennesker gjør i stor stil: vi dreper dyr og spiser dem etterpå. Problemet med rovdyrene i Norge er knyttet opp til de fire store. Det at rovdyra kan være farlige for oss i gitte situasjoner er antagelig ikke et poeng for særlig mange, for de store rovdyra er stort sett meget skye og trekker seg unna oss mennesker. Nei, det norske problemet knytter seg til rovdyr som konkurrent i matfatet. De spiser de samme dyrene som vi vil spise som sau, elg og rein.

MEN er det ikke litt merkelig at Norge, som har så store landområder som passer for rovdyr har så lave bestandsmål. Ingen andre land i verden betaler så mye i erstatning for beitedyr som blir tatt av så få rovdyr. Sverige har over tre tusen bjørner og over tre hundre ulver og der betaler ikke staten erstatning uten at bonden har benyttet seg av godkjente forebyggende tiltak. MEN i Norge slipper man sauene rett ut i rovdyrområder, vel vitende om at mange vil bli tatt, og så betaler staten rikelig for skadene etterpå. Det er ikke vanskelig å forstå sauebøndernes frustrasjon

over tapet av dyr, MEN er dette egentlig rovdyrenes feil...? Bør man heller ikke se på andre driftsformer i områder med rovdyr?

I våre dager lever igjen noen jerver i Sør-Norge og delvis takket være vårt naboland Sverige så har også gaupa, ulven og bjørnen kommet tilbake. Hadde vi satt opp et gjerde langs grensen så ville bjørnen og ulven vært dødsdømt i Norge. MEN vi har allerede begynt å redusere de små bestandene som har klart å etablere seg etter år med nesten total fraværelse.

Det nye rovdyrforliket sier at vi skal ha 13 ynglinger av bjørn i Norge. I fjor hadde vi 6 ynglinger så igjen...! Har vi plass til 13 ynglende bjørnebinner i norsk "villmark"? Det er allerede snakk om vårjakt på bjørn nå i år. At det det kan bli skutt bjørner som kanskje aldri vil ta sau eller som vil oppholde seg i det området når beitesesongen begynner tas det ikke hensyn til. Vårjakt på bjørn har vi utøvd tidligere i Norge og da med fatale konsekvenser for bestanden. Grunnen til at norske bjørner yngler så lite, er at jakten hindrer etablering av grupper som er store nok til at binnene vil stifte familie.

Den vakre og sjarmerende fjellreven er det mest utrydningstruede rovdyret i nordisk fauna, MEN husk at det er en økologisk sammenheng der, da fjellreven i høy grad er avhengig av rester etter jerven og de andre store rovdyras måltider. MEN bare i løpet av et drøyt år nå så er det tatt livet av 30 jerver her i "villmarksriket" Hedmark og det av en stamme på 55 individer! Ja til og med i områder hvor det ikke er beitedyr så skytes jerven og gaupa.

MEN konstituert fylkesmann Sylvia Brustad reiser til Sverige for å ivareta særinteressene til norske saueiere, bønder og jegere, så vi er snart tilbake der vi var for cirka hundre år siden. Hun håper at svenskene skal ta vare på levedyktige bestander av de fire store, for her i Norge skal villmarkene gjøres om til reservater for sau.

MEN noen av oss må kunne si: Rør ikke det treet...Hogg ikke denne skogen...Legg ikke denne elva i rør...Drep ikke dette dyret... uten at "maktpersoner" nærmest truer oss til stillhet!

Tore Hauge, Rena